

روش انجام فعالیت های اقتصادی

در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی بندری

(قوانین و مقررات، فعالیت های اقتصادی، تسهیلات اعطایی)

مهندس حمید بهرمی نژاد

فوق لیسانس مهندسی حمل و نقل دریایی (دانشگاه امیرکبیر)

سرشناسه	: جهرمی نژاد، حمید، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآورنده	: روش انجام فعالیت‌های اقتصادی در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی بندری (قوانین و مقررات، فعالیت‌های اقتصادی، تسهیلات اعطایی)/ حمید جهرمی نژاد.
مشخصات نشر	: قشم: انتشارات پر سرخ، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۰ ص.: مصور بخشی .
شابک	: 978-622-94683-0-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: بندرها و مناطق آزاد -- ایران -- جنبه‌های اقتصادی Free ports and zones -- Economic aspects -- Iran
رده بندی کنگره	: HF۱۴۱۸/۳
رده بندی دیویی	: ۳۸۷/۱۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۸۱۴۹۹۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا	

جزیره قشم - مجتمع فردوسی - لاین مرجان ۲ - کوچه ژئوپارک - کد پستی: ۷۹۵۱۹۱۱۶۸۷
تلفن: ۰۷۶۳۵۲۲۸۲۱۷ - همراه: ۰۹۱۷۳۸۱۰۵۹۰

انتشارات پر سرخ

Email: entesharateparesorkh@gmail.com

Instagram: @entesharate_paresorkh

□□□

روش انجام فعالیت‌های اقتصادی در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی بندری

(قوانین و مقررات، فعالیت‌های اقتصادی، تسهیلات اعطایی)

مهندس حمید جهرمی نژاد

□□□

نوبت و سال چاپ: اول ۱۴۰۱ / شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۰۰-۹۴۶۸۳-۶۲۲-۹۷۸

طرح جلد: سحر جعفری / صفحه‌آرا: مهندس حمید جهرمی نژاد

چاپ و صحافی: سمن

قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱	پیشگفتار.....
۷	فصل اول.....
۹	نحوه پیدایش و تشکیل مناطق آزاد تجاری- صنعتی و ویژه اقتصادی.....
۹	۱-۱ پیدایش مناطق آزاد تجاری- صنعتی.....
۱۲	۲-۱ پیدایش مناطق ویژه اقتصادی.....
۱۵	۳-۱ تشکیل شورای عالی امور مناطق آزاد و ویژه اقتصادی.....
۱۸	۴-۱ نقش گمرک در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی از دیدگاه قانونی.....
۲۷	فصل دوم.....
۲۹	قوانین و مقررات.....
۲۹	۱-۲ تعریف قانون، آیین نامه اجرایی، دستورالعمل.....
۳۲	۲-۲ قوانین و مقررات در قلمرو گمرکی کشور.....
۳۵	۳-۲ مواد قانونی مشترک قلمرو گمرکی با سایر مناطق.....
۴۰	۴-۲ مغایرت آیین نامه اجرایی با قانون امور گمرکی.....
۴۲	۵-۲ قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری- صنعتی (آخرین اصلاحات).....
۵۰	۶-۲ مقررات صادرات، واردات و امور گمرکی مناطق آزاد تجاری- صنعتی.....
۶۰	۷-۲ مقررات اشتغال نیروی انسانی، بیمه و تأمین اجتماعی.....
۷۳	۸-۲ قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی.....
۸۰	۹-۲ آئین نامه اجرایی قانون تشکیل و اداره مناطق ویژه اقتصادی.....
۸۷	فصل سوم.....
۸۹	واژگان.....
۸۹	۱-۳ تعریف.....
۹۰	۲-۳ واژگان دریایی.....
۹۷	۳-۳ واژگان بندری.....
۱۱۳	۴-۳ واژگان تجاری.....
۱۱۹	فصل چهارم.....
۱۲۱	قوانین حمل کالا در دریا.....
۱۲۱	۱-۴ حمل و نقل دریایی.....
۱۲۴	۲-۴ انواع هزینه های متحمل بر کشتی.....
۱۲۷	۳-۴ روشهای مختلف اجاره کشتی.....
۱۳۱	۴-۴ قراردادهای اجاره کشتی Charter Parties.....
۱۴۵	فصل پنجم.....
۱۴۷	تخلیه، تحویل و تحویل کالا در مناطق آزاد و ویژه اقتصادی بندری.....

۱۴۷	۱-۵ مسیرهای ورود و خروج کالا
۱۵۰	۲-۵ بارنامه B/L یا BOL (Bill of Lading)
۱۵۲	۳-۵ تفاوت بین شرکت‌های NVOCC با شرکت‌های فورواردی
۱۵۳	۴-۵ تفاوت بارنامه HBL و MBL
۱۵۴	۵-۵ مانیفست
۱۵۶	۶-۵ اصلاحیه مانیفست
۱۵۷	۷-۵ تخلیه کالا
۱۵۹	۸-۵ شمارش کالا و صدور تالی
۱۶۰	۹-۵ عملیات بارشماری برای کالای فله
۱۶۰	۱۰-۵ تنظیم صورتمجلس هنگام تخلیه کالا
۱۶۳	۱۱-۵ باز کردن پلمب و استریپ کانتینرهای LCL و FCL
۱۶۴	۱۲-۵ صدور خلاصه وضعیت برای وسیله حمل
۱۶۵	۱۳-۵ انبارداری و نگهداری کالا
۱۶۹	۱۴-۵ انبارداری و نگهداری کالای خطرناک
۱۷۰	۱۵-۵ قبض انبار قابل معامله، تفکیکی و تجمیعی
۱۷۲	۱۶-۵ واگذاری قبض انبار توسط نماینده ذینفع
۱۷۲	۱۷-۵ مهلت مجاز توقف کالا، تمدید مدت توقف کالا
۱۷۵	۱۸-۵ واریسی، ارزیابی، نمونه برداری
۱۷۷	۱۹-۵ خروج کالا از انبارهای منطقه
۱۷۹	۲۰-۵ خروج کالا از مناطق بندری
۱۸۱	۲۱-۵ تعیین تکلیف کالای موضوع صورتمجلس
۱۸۳	۲۲-۵ حمل یکسره کالا
۱۸۵	۲۳-۵ حمل مستقیم کالا
۱۸۹	فصل ششم
۱۹۱	دانستنیهای مهم برای فعالیت در مناطق بندری
۱۹۱	۱-۶ تخلفات
۱۹۲	۲-۶ حدود مسئولیتها
۱۹۴	۳-۶ هزینه های مترتب بر کالای مهلت منقضی
۱۹۴	۴-۶ انبارگردانی
۱۹۵	۵-۶ پرداخت غرامت
۱۹۵	۶-۶ بیمه محلی (بیمه آتش سوزی)
۱۹۶	۷-۶ گواهی مبدا
۱۹۸	۸-۶ معافیت مالیاتی در مناطق
۲۰۱	۹-۶ مجوز فعالیت
۲۰۳	۱۰-۶ ورود کالا به منظور بهره برداری یا مصرف
۲۰۵	۱۱-۶ ثبت شرکت یا شعب نمایندگی در مناطق

پیشگفتار

بندر محلی است در ساحل دریا که کشتی در آنجا کالای خود را تخلیه و یا کالایی را بارگیری می‌نمایند. بندر نامی پارسی و ایرانی است و از «بند» و «در» تشکیل شده است. در ایران قدیم به منظور پهلوگیری کشتی‌ها در بخشی از دریا نزدیک ساحل بندی حوضچه مانند از سنگ و ساروج با یک مسیر ورودی برای تردد کشتی درست می‌کردند. دروازه ورودی این بند حوضچه مانند، بوسیله زنجیری بسته می‌شده تا کشتی در آن از خطر موج درامان باشد. این حوضچه‌های دروازه‌دار را "بندر" می‌گفتند.

بندر بوشهر از بنادر قدیمی و تاریخی ایران بشمار می‌رود. این بندر در زمان زندیان مرکز اصلی صادرات و واردات کالا محسوب و اداره‌ای تحت عنوان شعبه گمرکات جنوب در آن تأسیس گردید. در سالهای بعد با توجه به ماموریتها و وظایف این اداره عناوین گوناگونی به آن اطلاق شد و در حال حاضر با نام سازمان بنادر و دریانوردی به عنوان یکی از سازمان‌های دولتی ایران می‌باشد. سازمان بنادر و دریانوردی به منظور تسهیل در امر تجارت، توسعه صادرات، ترانزیت و ترانشیپ کالا و همچنین گردشگری دریایی، به امور بندرها و دریانوردی در کشور جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد.

در بنادر معمولاً تسهیلات لازم برای تخلیه و بارگیری انواع کشتیهای کانتینری و غیر کانتینری فراهم می‌شود. این تسهیلات عبارتند از: اسکله، انبار، تجهیزات تخلیه و بارگیری، مخابراتی و غیره. از مهمترین بنادر ایران شهید رجایی، امام خمینی، بوشهر و چابهار در جنوب و بنادر امیرآباد، نوشهر و انزلی در شمال هستند.

با توسعه مناطق آزاد تجاری صنعتی و ویژه اقتصادی در کشور بنادر نیز رفته رفته تبدیل به محدوده بندری در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی

بندری تبدیل شدند. استراتژی تبدیل بنادر به مناطق آزاد و ویژه اقتصادی در واقع تشویق فعالان اقتصادی به توسعه صادرات، پشتیبانی از فعالیتهای اقتصادی و برقراری ارتباط تجاری بین المللی، جلب نظر سرمایه گذاران خارجی و کسب درآمدهای ارزی بود. امروزه استفاده از منابع سرمایه ای خارجی به عنوان یکی از سیاستهای اصلی در بین کشورهای مختلف جهان، بخش مهمی از مبادلات اقتصادی کشورها را تشکیل می دهد. جذب سرمایه گذاران خارجی در محدوده بندری مناطق آزاد و مناطق ویژه اقتصادی بندری نیز همواره مد نظر بوده است.

ایجاد مناطق آزاد تجاری به دوران پس از جنگ جهانی دوم بر می گردد. در آن دوران کشورهای زیادی به استقلال رسیدند. این کشورها در پی یافتن نظریه ها و راهبردهایی بودند که هر چه سریع تر آثار عقب ماندگی را پاک و به سرعت صاحب صنعت شوند. برای تحقق این هدف، چندین نظریه و استراتژی ارائه شد که از جمله آنها، استراتژی صادرات بود. این استراتژی در واقع تشویق فعالان اقتصادی به صادرات بیشتر کالا یا توسعه صادرات و دستیابی به اهداف بیشتر مد نظر بود. در قلب سیاست، توسعه صادرات و بحث ایجاد مناطق آزاد مطرح و نظر این بود که اگر چنین مناطقی ایجاد شود، در بسیاری از کمپانی های خارجی، انگیزه سرمایه گذاری در این مناطق بوجود خواهد آمد. با این دیدگاه رفته رفته مناطق آزاد تجاری مورد توجه ویژه قرار گرفتند.

منطقه ویژه اقتصادی محدوده معینی در کشور است. این محدوده معمولاً در اطراف شهرهای بزرگ صنعتی احداث می شود یا اینکه محدوده بندری بنادر بزرگ و کوچک را شامل می شود. مناطق ویژه اقتصادی در واقع نواحی صنعتی ویژه ای هستند که تولیدات آنها جهت گیری صادراتی دارد و تسهیلات این مناطق برای جلب نظر سرمایه گذاران خارجی و سهولت استقرار آنها در این مناطق می -

باشد که معمولاً با مشوق‌های دیگری نیز همراه است. در این مناطق مبادلات بازرگانی با سایر نقاط جهان تحت ضوابط و قوانین و مقررات مربوطه مجاز شناخته شده است. از این مناطق می‌توان کالا را بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی صادر کرد یا بدون پرداخت حقوق و عوارض گمرکی، از خارج به این مناطق کالا وارد نمود. کالاهای وارده به این مناطق را می‌توان برای مدت معین و برابر ضوابط هر منطقه در انبارها منطقه نگهداری، پردازش، بسته بندی و صادرات مجدد کرد. آندسته از کالاها که به طور مستقیم از خارج کشور به مناطق ویژه وارد، نگهداری و سپس به مقصد سرزمین اصلی (داخل کشور) از منطقه خارج می‌شوند، طبق مقررات واردات و صادرات مشمول پرداخت حقوق و عوارض گمرکی مقرر خواهند بود. کالای تولید یا پردازش شده در مناطق تولید داخلی محسوب و ورود آن به داخل کشور مجاز می‌باشد. این کالاها هنگام ورود به کشور به میزان مجموع ارزش مواد اولیه و قطعات داخلی به کار رفته در آن از پرداخت حقوق ورودی نیز معاف خواهد بود.

هر دوی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی با رویکرد رشد صنعت و اشتغال، جذب سرمایه‌های خارجی، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، کسب درآمد ارزی و افزایش صادرات، دستیابی به فناوری پیشرفته، جذب نقدینگی سرگردان داخلی تشکیل شدند. با این حال کمیت و کیفیت مشوق‌هایی که در این مناطق به سرمایه‌گذاران ارائه می‌شود، باهم متفاوت هستند. عمده ترین تفاوت بین مناطق ویژه اقتصادی و آزاد تجاری- صنعتی در ماهیت ظاهری هر یک از این مناطق می‌باشد. به عبارتی اگر به دنبال یک تعریف ساده برای فرق بین مناطق آزاد تجاری و ویژه اقتصادی باشیم، بایستی در نام آنها این تفاوت را جستجو کنیم. در مناطق آزاد تجاری، تجارت به هر شکل ممکن آزاد است. در این مناطق در کنار

رونق اقتصادی و بهره گیری از صنایع در تولید کالا و محصولات، فروش کالاهای تولید شده در این مناطق و یا کالاهایی که از خارج وارد منطقه می شوند نیز آزاد است. این در حالیست که در مناطق ویژه اقتصادی فروش کالا به صورت خرده فروشی انجام نمی شود. فعالیت عمده در مناطق ویژه اقتصادی، در راستای اهداف اقتصادی بوده و خرید و فروش مستقیم کالا در این مناطق انجام نمی گیرد. کالاهای تولید شده و یا وارده از خارج کشور را در این مناطق، فقط توسط قبض انبار قابل معامله می توان به دیگران واگذار می گردد. به عبارتی به منظور انجام هرگونه انتقال مالکیت و انجام معاملات خرده، کلی و غیره کالا بایستی در انبار بوده و این معامله فقط به صورت اسنادی با استفاده از قبض انبار قابل معامله انجام می گیرد. اهداف ایجاد هر یک از مناطق ویژه اقتصادی و آزاد تجاری- صنعتی را می توان به شرح ذیل عنوان کرد:

- تسریع در انجام امور زیر بنایی و عمرانی و آبادانی
- رشد و توسعه اقتصادی، تحرک در اقتصاد منطقه ای و ارائه خدمات عمومی
- سرمایه گذاری، افزایش در آمد عمومی، تنظیم بازار کار و ایجاد اشتغال سالم و مولد
- حضور فعال در بازارهای جهانی و منطقه ای، تولید و صادرات کالاهای صنعتی و تبدیلی
- تولید و پردازش کالا، انتقال فناوری، جلب و تشویق سرمایه گذاری داخلی و خارجی
- صادرات غیر نفتی، صابدهلت مجدد، ترانزیت و ترانشیب